

TARTU ÜLIKOOL

Väärtusvalikud ennetuses: praktilised juhtumid rühmaaruteluks

Mari-Liisa Parder (PhD), Tartu Ülikooli eetikakeskus
Kertu Rajando, Tartu Ülikooli eetikakeskus (veebis)

28.09.2022

Töötoa eesmärk

- Arutelu tervisedenduse väärtusvalikute üle.
- Kaaluda tervisedenduse eetika põhimõtteid päriseluliste juhtumite najal.
- Võtta aega, et tervisedenduse igapäeva valikukohtade üle mõelda.
- Võtta aega, et valikukohti, perspektiive ja võimalikke lahendusi kolleegidega arutada.

Töötoa ajakava

- 12.45-12.55 – Sissejuhatus, juhised
- 12.55-13.20 – Juhtumite lahendamine
- 13.20-13.40 – Laudkonna juhtumi valimine
- 13.40-13.50 – Laudkondade juhtumite ettelugemine

Dilemmameetod

Klassikaline moraalne dilemma: kaks võrdselt halba/head lahendust

Dilemmameetodi arendused: mängulised ja hariduslikud vahendid, väärtusselituseks, iseloomukasvatuseks, moraalse arutlusoskuse arendamiseks, moraalsete valikute horisondi laiendamiseks...

Tänased juhtumid

Tänased juhtumid: mitmeid lahendusi, igas on miskit head

Eesmärk: arutleda *isiklike* väärtushinnangute üle; otsida üksmeelt ka juhul, kui isiklikud väärtushinnangud erinevad

Milles võivad väärtushinnangud erineda?

1. **Tegu:** mida peab tervisedendaja kindlasti tegema, mida võiks teha, mida ei tohi teha
2. **Vastutus:** milline on õige reaktsioon, kui tervisedendaja on eksinud (proportsioon)
3. **Protseduurid:** kuidas ja kellega on õige probleeme lahendada

Juhis dilemmade lahendamiseks

- Loe juhtum ja variandid vaikselt läbi.
- Kuidas Sina selles olukorras käituksid? Markeeri numbrikaardiga (aga ära lauakaaslastele veel oma valikut näita).
- Kui kõik lauakaaslased on valiku teinud, keerate numbrid ümber.
- Iga laudkonna liige põhjendab, miks ta selle valiku tegi (ka siis, kui lauakaaslasel on sama number). NB! Siin teiste valikuid ei kommenteerita ja diskussiooni ei peeta.
- Otsustage, kuidas teie laudkond selles olukorras käituks.
- Jõudke konsensusele argumenteeritud diskussiooni abil. Enamushääletus ei loe!
- NB! Veebis toimetavad osalejad moodustavad ühe grupi, arutelu toimub veeb*ichati* teel, arutelu haldab Kertu. Veebis osalejad panevad tööta lõpuks grupi peale kirja ühe juhtumi, selle loeme töötoas esitlustel ette.

Reflekteerivad küsimused laudkondadele

- Kuidas rühmatöö kulges? Kas konsensusele jõuda oli kerge või raske? Miks?
- Milline juhtum kõige rohkem kõnetas? Miks?
- Millest tundiste puudust, et lahendusi jõuda? Kas oli põhimõttelisi erimeelsusi? Kui jah, milles need seisnesid?
- Kuidas selliseid juhtumeid ennetada? Kelle poole pöörduda, kui end dilemma ees leiate?

Lisamaterjale

Fanelli, D. (2011) "The black, the white and the grey areas - towards an international and interdisciplinary definition of scientific misconduct", in Steneck, N. and Meyer, T. (eds) *Promoting Research Integrity on a Global Basis*. World Scientific Press, pp. 77–87. doi: 10.4135/9781452269986.n1.

Wilkinson et al. (2016). Comment: The FAIR Guiding Principles for scientific data management and stewardship. *Scientific Data* 3(1), [160018].

[https://moodle.edu.ee/pluginfile.php/4347567/mod_resource/content/3/Wilkinson FAIR.pdf](https://moodle.edu.ee/pluginfile.php/4347567/mod_resource/content/3/Wilkinson_FAIR.pdf)

TENK. (2019). Agreeing on authorship. Recommendation for research publications. https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/TENK_suositus_tekijyys.pdf

TARTU ÜLIKOOL

Täname tähelepanu eest!

Kontakt

mari-liisa.parder@ut.ee